

Informasjon fra Oslo politidistrikt

Fra: Christina Rooth, Næringslivskontakt/politiinspektør i Oslo politidistrikt
Henrik Skådinn, tidligere politioverbetjent i Oslo politidistrikt

Dato: 24.10.22

Forebyggende tiltak mot korrupsjon og lånebedragerier i bank- og finansnæringen

På bakgrunn av avdekkede korrupsjons- og lånebedragerisaker i bank- og finansnæringen, ønsker vi å belyse ulike modus og risikofaktorer. Korrupsjon er en av de mest alvorlige og samfunnsskadelige lovbruddene vi har innenfor økonomisk kriminalitet. Dette gjenspeiles også i høye strafferammer.

Det er viktig for politiet å dele av kunnskap vi tilegner oss gjennom blant annet etterforskning og etterretning, slik at virksomhetene selv kan gjøre nødvendige tiltak for å forebygge for korrupsjon og lånebedragerier.

Informasjon om modus og risikofaktorer i det avdekkede kriminelle nettverket mener vi er relevante for virksomhetens muligheter til å identifisere tiltak som reduserer sårbarhet og forebygger for kriminalitet. Nedenfor følger også forslag til tiltak vi mener kan ha forebyggende effekt.

Modus

Det kriminelle nettverket består generelt av flere personer med ulike roller og funksjoner. Funksjonene er blant annet knyttet til rekruttering av lånekunder/agentvirksomhet, korrupsjonshandlinger, forfalskning av dokumenter, hvitvasking av straffbart utbytte og organisering av nettverket.

Rekruttering av lånekunder

Målgruppen til det kriminelle nettverket er ofte privatpersoner (lånekunder) som ikke ville fått innvilget lån – helt eller delvis - uten bistand fra det kriminelle nettverket. Lånekundene rekrutteres ved annonsering på internett, via «jungeltelegraf» eller ved aktiv, oppsøkende virksomhet. Det kriminelle nettverket kan for *lånekunden* fremstå som en legal låneagentvirksomhet med gode kontakter. Følgelig kan lånekunden forledes til å tro at lånene innvilges på riktig grunnlag.

Lånekunden betaler det kriminelle nettverket

Lånekunden betaler ofte det kriminelle nettverket på forskudd - før lånet er innvilget. Politiet er kjent med at det kan betales kr. 50.000 – 100.000 per lånesøknad. Det kriminelle nettverket bruker deler av utbyttet til korrupsjonshandlinger mot ansatte i bank- og finansforetak, mens andre deler av utbyttet hvitvaskes og fremstår som hvit profitt.

Forfalskning av dokumenter

Det kriminelle nettverket forfalsker og manipulerer dokumenter som belyser lånekundens kredittverdighet. Det benyttes ofte Adobe Photoshop, Adobe Acrobat og Microsoft Excel. Typisk ser man at lønn, utleieinntekter og arbeidskontrakter manipuleres. Det er for politiet ukjent i hvilket omfang lånekundene er klar over at deres dokumentasjon manipuleres/forfalskes før innsendelse til banken.

Det kriminelle nettverket infiltrerer banken

En eller flere ansatte i banken har direkte eller indirekte knytninger til kriminelle aktører og miljøer. Disse ansatte er særlig sårbare for påvirkning fra det kriminelle nettverket. Påvirkningen kan være korrupsjon i form av penger, verdigjenstander, reiser mm., men også psykisk påvirkning som sosialt press og utpressing. Det kriminelle nettverket får på denne måten aksess på bankansatte med myndighet til å innvilge lån.

Det kriminelle nettverket oversender lånesøknad til banken

Det kriminelle nettverket sender lånesøknad med tilhørende forfalsket/manipulert dokumentasjon på e-post *direkte* til nettverkets «kontaktperson» i banken.

På lånekundens vegne blir det benyttet en nyopprettet e-postkonto for innsendelse av lånesøknad. Det er nettverket som oppretter og disponerer e-postkontoen. Man ser ofte at e-postkontoen er «fornavnetternavn@gmail.com» eller liknende, der kundens fornavn og etternavn er inntatt i adressen. Slik fremstår det som at det er den reelle lånekunden som har sendt inn lånesøknaden. Det kriminelle nettverket vil følgelig ha kontroll på

informasjonsutvekslingen med banken. Nettverket unngår på denne måten at den reelle lånekunden oppgir informasjon som avviker fra den forfalskede/manipulerte dokumentasjonen og følgelig minimeres oppdagelsesrisikoen.

Modus ved lånesøknadene er at fritekst/e-post inneholder informasjon om at lånekunden har en nylig forandring i arbeidsforhold, inntekt, utleieforhold eller annet som påvirker kredittverdigheten. De nylige forandringene kan sjeldent verifiseres i offentlige registre, og følgelig vil den forfalskede/manipulerte dokumentasjonen være de eneste holdepunktene som støtter lånekundens opplysninger.

Tilsløring av knytningen mellom det kriminelle nettverket og den bankansatte

Den bankansatte som er utsatt for påvirkning fra det kriminelle nettverket oversender lånesøknadene til andre ansatte i banken for saksbehandling i førstelinje. På denne måten hvitvaskes knytningen til det kriminelle nettverket, man unngår høyt volum av innvilgede lån på enkelte bankansatte, minimerer oppdagelsesrisikoen og tilslører de kriminelle knytningene.

Lånet innvilges

Lånet innvilges og utbetales på uriktig grunnlag. Uriktighetene og forholdene for øvrig fanges ikke opp i bankens depotavdeling etc.

Forslag til forebyggende tiltak

Generelle tiltak

- Utarbeide og gjennomgå rammeverk, policies og retningslinjer for å avdekke, forebygge og håndtere hendelser.
- Bygge kultur gjennom for eksempel holdningsskapende foredrag, etiske retningslinjer og casetrening om mulige korrupsjons situasjoner
- Virksomhetsinnrettet risikovurdering. Identifisere relevante trusler og sårbarheter innenfor egen virksomhet.
- Jevnlig og kontinuerlig opplæring som gjør de ansatte i stand til å gjenkjenne forhold som kan indikere lånebedragerier og korrupsjon.
- Styrket internkontroll for å avdekke svakheter og identifisere forbedringspotensial ved egne rutiner.

- Kvalitetssikre arbeid i førstelinjen, herunder kontroll av dokumentasjonens ektehet. Sørge for at alle nødvendige dokumenter er levert med signaturer mv.
- Etablere et helhetlig kontrollmiljø for å sikre uavhengige kontrollfunksjoner
- Interne varslingsrutiner og rutiner for varslingshåndtering
- Tydelig kommunikasjon fra virksomhetens øverste ledelse om virksomhetens forventninger og nulltoleranse for økonomisk kriminalitet.
- Ved rekruttering er det hensiktsmessig med bakgrunnsjekk og en god utredning av kandidatens verdier, holdninger og privatøkonomi.

Spesifikke tiltak

- Alle lånesøknader bør som hovedregel mottas og fordeles av en sentral, uavhengig part internt i virksomheten. Lånesøknader som sendes direkte til en saksbehandler, bør behandles av en tilfeldig utvalgt saksbehandler.
- Benytte digitale løsninger for kontinuerlige stikkprøvekontroller, som for eksempel programvare som kan avdekke manipulerte dokumenter. Ved avdekking av forfalskede dokumenter, kan det vurderes å gjennomgå alle søknader den aktuelle lånebehandleren historisk har innvilget. På denne måten kan man avdekke kriminelle modus tidlig.
- Manuell gjennomgang av dokumenter i kontakt med kunden for å verifisere at dokumenter innhentet av saksbehandler i kredittprosess er korrekte. Eksempler på gjennomgang kan omfatte dokumentasjon på saksbehandlerens samtaler med kunden. Dette for å forebygge saksbehandlerens forsettlige godkjenning av forfalsket og manipulert dokumentasjon.

Viser for øvrig til Økokrim sin nylig utgitte Korrupsjon - typetilfeller og indikatorer: <https://www.okokrim.no/getfile.php/5034211.2528.inz7ls7wljktit/Korrupsjon+Typetilfeller+og+indikatorer.pdf>

Kontakt:

Politiet: Ring 02800

Næringslivskontakt i Oslo politidistrikt: christina.rooth@politiet.no

Dere finner en oversikt over næringslivskontaktene i de andre politidistriktene på: <https://www.politiet.no/kontakt-politiet/naringslivskontakter/>